

گزارش جلسات برگزار شده توسط گروه‌های علمی

فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

گروه علمی: ارتقای سلامت

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۴/۰۸/۲۸

موضوع جلسه: چالش‌ها و راهکارهای فرهنگ‌سازی، ترویج و توسعه هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقا دهنده سلامت

تهیه کننده: دکتر محمدحسین تقدیسی؛ مهدی میلاد

اعضای حاضر در جلسه (حضور، مجازی)

دکتر کامران باقری لنکرانی؛ دکتر لیلا آزادبخت؛ دکتر محمدحسین تقدیسی؛ دکتر فاطمه رخشانی؛ دکتر علی رمضانخانی؛ دکتر علیرضا مصداقی‌نیا؛ دکتر حسین ملک‌افضلی؛ دکتر کاظم ندافی؛ دکتر عباس استادتقی‌زاده؛ دکتر حمید الله‌وردی‌پور؛ دکتر امید براتی؛ دکتر مریم خیام‌زاده؛ دکتر رضا سعیدی؛ دکتر هرمز سنایی‌نسب؛ دکتر داود شجاعی‌زاده؛ دکتر علی واشقانی فراهانی؛ دکتر انسیه جمشیدی؛ دکتر پیام روشنفکر؛ دکتر نبی شریعتی‌فر؛ مهندس ایوب بیکی؛ دکتر محمد پناهی؛ دکتر توحید سیف‌برقی؛ دکتر پرهام جانفشان؛ دکتر جمشید حمزه‌زاده؛ یاور عبیری؛ دکتر محمد گنج‌خانلو؛ حسین نکونام؛ دکتر قاسمی؛ دکتر علیرضا تابش؛ دکتر ارسطو یاری‌حصار؛ دکتر رفیعی شاد؛ سید محسن حاجی‌سعید؛ دکتر ضیایی؛ دکتر مهران امیرحسینی؛ دکتر علی طلوعی؛ رضا همتی؛ دکتر سید مصطفی فاطمی؛ دکتر مهدی مزینانی؛ دکتر حسین وظیفه دوست؛ محمد حسین حجازی؛

خلاصه موضوعات مطرح شده در جلسه:

«تحول گردشگری، هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقا دهنده سلامت: از ترویج تغذیه سالم و مقابله با کم‌ تحرکی تا بازآفرینی تجربه بیمار؛ راهبرد نوین گردشگری در ایران»

جلسه گروه ارتقای سلامت روز چهارشنبه ۲۸ آبان‌ماه با عنوان «چالش‌ها و راهکارهای فرهنگ سازی، ترویج و توسعه هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقا دهنده سلامت» با حضور نمایندگان وزارت میراث فرهنگی و گردشگری، وزارت بهداشت، جامعه حرفه‌ای هتل‌داران ایران، جامعه بوم‌گردی ایران، جامعه گردشگری رفاهی بین‌راهی‌های کشور، جامعه گردشگری سلامت ایران، نمایندگان مناطق فرهنگی و گردشگری، انجمن علمی بازاریابان ایران، نمایندگان هلدینگ‌های گردشگری کشور، نمایندگان هتل‌های زنجیره‌ای کشور، ستاد گردشگری شهر تهران، که نه‌تنها نمادی از هم‌افزایی

فرهنگ و دانش، بلکه فرصتی استثنایی برای بازاندیشی در مأموریت والای گردشگری سلامت و ترویج سلامت همه جانبه در هتل‌ها و مراکز اقامتی و بین راهی بود، تشکیل گردید.

در این نشست ابتدا جناب آقای دکتر لنکرانی رئیس گروه ارتقاء سلامت ضمن خوش آمد گوئی و تشکر از استقبال گسترده و گرم نمایندگان وزارتخانه‌ها و مسئولین انجمن‌ها و موسسات گردشگری کشور با شرکت در جلسه که نشانگر دغدغه سلامت در مسئولین گردشگری کشور است، فرمودند: پیرامون راهکارهای فرهنگ سازی، ترویج و توسعه هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقاء دهنده سلامت با بررسی مقالات و تجربیات جهانی پیرامون هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقاء دهنده سلامت عمده‌تاً تمرکز بر چند موضوع متمرکز شده است؛ از جمله بحث محیط فیزیکی هتل‌ها و مراکز اقامتی، از جنبه‌های معماری، نور، مصالح و تهویه که در آن مورد توجه قرار گرفته است. همچنین، بحث‌های دیگری از جمله خدمات تغذیه که در این زمینه نیز مقالات متعدد و شواهد علمی ارائه شده است. همچنین مسئله‌ای که بررسی شده، این است که مسافران یا گردشگران بتوانند فعالیت فیزیکی مناسب داشته باشند؛ در این زمینه نیز مقالات متعددی وجود دارد.

موضوع دیگر، بحث آموزش سلامت بوده است؛ به این معنا که از فرصت اقامت نه به صورت آزردهنده، بلکه متناسب، برای آموزش سلامت و توانمندسازی مسافران استفاده شود. در برخی کشورها نیز موضوع هتل‌های ارتقاءدهنده سلامت به صورت ملی مورد توجه قرار گرفته و برنامه‌هایی برای اجرای آن تدوین شده است. این برنامه‌ها به طور خلاصه شامل بازطراحی معماری هتل‌ها، ارائه آموزش و نیز یکی از موضوعاتی که به‌ویژه در سال گذشته مقالات مختلفی درباره آن منتشر شده، یعنی استفاده از فناوری‌ها برای بهبود تجربه اقامت، بوده است؛ از جمله کمک به بهبود خواب مسافران در هتل‌ها یا فراهم کردن امکان پایش سلامت ساده و غیرتهاجمی تا بتوانند شناختی از وضعیت خود داشته باشند. به‌ویژه این پایش‌ها که با استفاده از فناوری‌های نوین انجام می‌شود، در دنیا به‌عنوان مشوقی برای مسافران مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر، مشوق‌هایی نیز برای هتل‌ها در نظر گرفته شده است؛ به این معنا که اگر هتلی یا مؤسسه‌ای به سمت ارائه خدمات ارتقاءدهنده سلامت حرکت کند، منافع مادی برای آن قابل تصور باشد. از جمله در حوزه اعتباربخشی که هتل‌های ارتقاءدهنده سلامت رتبه‌های بالاتری دریافت کنند، امکان دریافت هزینه‌های بالاتر داشته باشند یا معافیت‌های مالیاتی برای آن‌ها منظور شود. در مقالات به تجربه‌های جهانی این موضوع اشاره شده است.

یکی از سخنرانان این نشست دکتر علی واشقانی فراهانی، اینترونشنال الکتروفیزیولوژیست از مرکز قلب تهران دانشگاه علوم پزشکی تهران بودند که در مقوله گردشگری سلامت فرمودند: درست است که این حوزه جنبه اقتصادی دارد و برای برخی این جنبه پررنگ‌تر است، اما گردشگری سلامت موجب ارتقای عزت ملی، اثرات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، و یکی از قدرت‌های نرم و ابزارهای نفوذ منطقه‌ای است؛ زیرا ارائه خدمات پیشرفته درمانی به مردم منطقه می‌تواند تأثیرات بزرگی داشته باشد. حتی اگر در حوزه‌های دیگر موفقیت چشمگیری نداشته باشیم، این حوزه یک برد اساسی است. در دنیا بحث پرونده سلامت الکترونیک بین‌المللی مطرح است. یکی از معضلات ما در ارائه خدمات

با کیفیت، نبود دسترسی مناسب به سوابق پزشکی بیماران است. بسیاری از کشورها اکنون امکان دسترسی آنلاین و یکپارچه به اطلاعات پزشکی را فراهم کرده‌اند. ما در ایران چالش‌هایی در این زمینه داریم که باید به آن‌ها توجه کنیم. ایشان ادامه دادند، نکته دیگری که باید عرض کنم ضرورت تدوین استانداردها، ابزار لازم برای ارزیابی و رتبه‌بندی مناسب مراکز گردشگری سلامت است. البته استانداردهای بین‌المللی وجود دارد و بسیاری از کشورها این استانداردها را دریافت کرده‌اند و به‌عنوان کارنامه خود ارائه می‌کنند تا بتوانند بیماران بیشتری جذب کنند. یکی از مهم‌ترین نکاتی که باید به آن توجه کنیم، «تجربه خوب بیمار» است. که ضرورت ایجاد تحول در ارائه خدمت در سه بخش را شامل می‌شود:

اول اینکه قبل از ورود بیمار، به او اعلام شود چه کسی، چه خدمتی و با چه هزینه‌ای برای او انجام می‌دهد. این موضوع بسیار اساسی است.

دوم اینکه وقتی بیمار وارد مرکز می‌شود، او را رها نکنیم؛ فالوآپ به‌صورت الکترونیک انجام شود و بتواند پزشک خود را آنلاین ببیند، مشکلات را مطرح کند و فردی مسئول پیگیری او باشد. در دنیا تلاش می‌شود تجربه بیمار به‌گونه‌ای باشد که تنها شامل درمان صرف نباشد، بلکه مجموعه‌ای از خدمات و ارتقاء سلامت را شامل شود. گردشگری سلامت، صنعتی است که سالانه در دنیا رشد حدود ۱۵ درصد دارد. ارزش این صنعت چندین میلیارد دلار برآورد می‌شود. بیماران پیش از مراجعه، تحقیق آنلاین می‌کنند و به دنبال تجربه مطمئن و شفا هستند و می‌خواهند هزینه‌های احتمالی را نیز بدانند.

ایشان سپس با مقایسه ایران با کشورهای منطقه راهکارهایی پیرامون برندسازی ارائه نمود و تاکید نمود باید به اکوسیستم گردشگری سلامت توجه کنیم و ارائه خدمات دیجیتال و فالوآپ الکترونیک اهمیت ویژه‌ای دارد و این موضوع برای بیمار بسیار مهم است؛ از نظر اقتصادی نیز پایدار خواهد بود.

سخنران دیگر آقای دکتر توحید سیف‌برقی، متخصص پزشکی ورزشی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران و افسر پزشکی و دوپینگ فیفا و کنفدراسیون فوتبال آسیا، پیرامون ترویج فعالیت بدنی در هتل‌ها و مراکز اقامتی، از فضاهای ورزشی تا برنامه‌های سلامت محور صحبت نمودند. ایشان بیان نمودند یکی از دغدغه‌های اصلی مطرح شده، شکست مشترک جهانی در بحث فعالیت بدنی است؛ زیرا بر اساس مطالعات، نرخ عدم فعالیت بدنی در کشورمان حتی پائین‌تر از میانگین جهانی است. ایشان برای مقابله با این روند، راهکارهایی در سه حوزه کلیدی ارائه دادند: محیط فیزیکی (شامل بازطراحی معماری، نور و تهویه)، فعالیت بدنی از جمله ایجاد مسیرهای پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و فعالیت‌های ساده در هتل‌ها و مراکز اقامتی.

سرکار خانم دکتر لیلا آزادبخت، استاد گروه تغذیه جامعه دانشکده علوم تغذیه و رژیم‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران و عضو گروه ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی پیرامون اصول تغذیه سالم در هتل‌ها و طراحی منوهای سلامت محور مطالبی ارائه نمودند و در حوزه تغذیه، لزوم توجه به سواد غذایی و اصلاح منوی غذایی با کاهش چربی

ترانس، نمک و چربی اشباع، که در بسیاری از غذاهای رستورانی بیش از حد استاندارد است، به شدت مورد تأکید قرار گرفت.

توصیه‌های مطرح شده:

متخصصان گردشگری شرکت‌کننده به بیان تجربیات و از منظر دیدگاه‌های خود به بررسی دقیق «چالش‌ها و راهکارهای فرهنگ‌سازی و ترویج هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقاءدهنده سلامت» پرداختند و تأکید کردند که مراکز اقامتی دیگر نباید صرفاً محل استراحت باشند، بلکه باید به نقاط محوری ارتقای سلامت تبدیل شوند. همچنین، برای بهبود تجربه بیمار و ارتقای سلامت، بر اهمیت استانداردسازی منسجم، تدوین نظام رتبه‌بندی مبتنی بر سلامت و استفاده از فناوری برای پایش و فالوآپ الکترونیک تأکید شد تا گردشگری سلامت در ایران به یک سیستم یکپارچه تبدیل شود و بیان داشتند هدف نهایی، این است که هتل به عنوان یک مقصد سلامت و نه صرفاً مقصد سفر، برندسازی شود.

در جمع‌بندی نهایی بیان گردید ما به همکاری و همفکری نیاز داریم تا وضعیت گردشگری سلامت ارتقا یابد. سال اول برنامه توسعه هفتم نشان داد که گرایش به اقامتگاه‌های غیررسمی زیاد شده است و حضور در هتل‌ها کاهش یافته است. فرهنگستان می‌تواند با حمایت طلبی و مشاوره، فرهنگ‌سازی و ارتقای استانداردهای سلامت در گردشگری را ترویج کند. بنابراین حتی اقدامات کوچکی، مانند ارائه میز دیابتی در هتل‌ها، میز سبزیجات و فعالیت فیزیکی تأثیر بزرگی در رفتار و فرهنگ‌سازی دارد. به هر حال، گردشگری سلامت باید سیستمیک دیده شود؛ از آژانس‌ها و شرکت‌های هواپیمایی تا هتل‌ها و بیمارستان‌ها.

ایجاد کارگروه‌های هدفمند برای تدوین پیشنهادات و چارچوب‌ها ضرورت دارد. همچنین تشکیل دبیرخانه دائمی گردشگری سلامت در ساختارهای گردشگری به منظور پیگیری و فرهنگ‌سازی، ارتقاء سواد سلامت و همچنین برگزاری همایش‌هایی با مشارکت فرهنگستان و جامعه هتل‌داران ایران می‌تواند در فرهنگ‌سازی، ترویج و توسعه هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقاء دهنده سلامت نقش بسزائی داشته باشد.

رئوس نتایج مذاکرات در جلسه:

➤ مقرر گردید با تدوین دو سند سیاستی، هم‌پیرامون گردشگری سلامت و هم «فرهنگ‌سازی، ترویج و توسعه گردشگری، هتل‌ها و مراکز اقامتی ارتقاء دهنده سلامت»، در این راستا اقدام گردد.